T.B.M.M.
YENİ PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 22.10.2026
Sayı: 223

10/4882

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İklim krizinin 21. yüzyılın en büyük halk sağlığı tehditlerinden biri olarak değerlendirilmesi; çevresel etkilerinin yanı sıra küresel ısınmanın yol açtığı doğrudan ve dolaylı sağlık risklerinin saptanması, fosil yakıt bağımlılığı yerine ekolojik ve kamusal bir sistem dönüşümünün sağlanması ve toplumu salgınlar ile ekolojik şoklara karşı koruyacak acil eylem planlarının tespiti amacıyla, Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 15.10.2026

Prof. Dr. Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

Nail Çiler
Kocaeli Mv.

Alye Tunas Sirvel

Gamze Taşcıer
Ankara Mv.

Uğur Poyraz
Eskişehir Mv.

Nimet Tanrıkulu
İstanbul Mv.

Nazlı TAN
İstanbul Mv.

Ümit Özlale
İzmir Mv.

Nalan ÖZCAN
Düzce Mv.

Nurhayat Altaca Kayışoğlu
Bursa

İbrahim Arslan
Eskişehir Mv.

Turan Çoşkun ÖZER
İstanbul Mv.

GEREKÇE

İklim krizi; yalnızca çevre sıcaklığındaki artışla sınırlı bir meteorolojik olay değil, üretim ve tüketim ilişkilerini belirleyen kapitalist piyasa düzeninin yarattığı küresel bir varoluş krizidir. Fosil yakıt kullanımı, ormansızlaştırma ve sanayi süreçleri yerkürenin ekolojik dengesini tahrip ederken, krizin faturası doğrudan insan sağlığına ve yaşam hakkına kesilmektedir. Bilim insanları ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), iklim krizini çağımızın en yakıcı halk sağlığı tehdidi olarak kabul etmektedir.

Ülkemizde meteorolojik aşırı hava olaylarının sayısı her geçen yıl tüm zamanların rekorlarını kırmaktadır. Bu kriz, doğrudan sağlık etkileriyle yüksek sıcaklıklara bağlı kardiyovasküler ve solunum yolu hastalıklarını tetiklemekte; yangınlar, seller ve fırtınalarla can kayıplarına yol açmaktadır. Dolaylı etkileri ise temiz su, gıda güvenliği ve sağlıklı barınma koşullarını tehdit etmekte; ekolojik dengenin bozulmasıyla Dang humması, Batı Nil Virüsü, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi ve Tularemi gibi vektör kaynaklı bulaşıcı hastalıkların yayılımını hızlandırmaktadır.

Türkiye, Paris Anlaşması'nı 2016 yılında imzalamasına karşın beş yıl bekleterek ancak 2021'de onaylamıştır. Buna karşın kömürden çıkışa ilişkin bağlayıcı bir takvim halen açıklanmamıştır. Kömüre ve fosil yakıtlara sağlanan doğrudan ve örtük milyarlarca dolarlık teşvikler sürerken, bu kaynakların yenilenebilir enerjiye ve sosyal devlet politikalarına aktarılmaması, hava kirliliğine bağlı önlenebilir ölümleri artırmaktadır.

Sağlık Bakanlığı'nın 2015 tarihli ulusal programına rağmen, iklim kaynaklı hastalıkların izlenmesi ve birinci basamağın güçlendirilmesi yönünde şeffaf bir kurumsal ilerleme kaydedilmemiştir. Yoksulluk içindeki geniş halk kesimleri iklim şoklarının yükünü en ağır biçimde taşımakta ve sağlıkta eşitsizlikler derinleşmektedir. Gelecek kuşaklara yaşanabilir bir dünya bırakabilmek için "İklimi değil, sistemi değiştir" anlayışıyla kamusal adımlar atılmalıdır.

Küresel kuruluşların yayımladığı son raporlar, iklim krizinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerinin artık geri dönülemez bir eşiğe ulaştığını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Küresel sağlık ve iklim ittifaklarının raporları, hava kirliliği ile iklim krizinin ayrıksı sorunlar olmadığını, ikisinin tek ve devasa bir halk sağlığı krizi (ve insan hakları ihlali) oluşturduğunu kanıtlamaktadır. Bu yıl Antalya'da yapılacak olan COP31 öncesinde 70'ten fazla küresel kuruluş, fosil yakıtların madencilikten tüketime kadar tüm yaşam döngüsü boyunca yarattığı tahribat nedeniyle "sağlığa zararlı ürün" olarak tanınması çağrısında bulunmuştur. Artan sıcaklıklar ve afetler, acil servisler üzerindeki iş yükünü katlanarak artırmaktadır. Ayrıca, değişen iklim koşulları ishal, sıtma, Lyme ve sarıhumma gibi enfeksiyon hastalıklarının coğrafi dağılımını da genişletmektedir.

Bu raporların ortaya koyduğu acı gerçekler nedeniyle, COP31 Eylem Gündemine sivil toplumun baskısıyla "Dinamik ve Dirençli Sağlık Sistemleri" ile "Sıfır Atık ve Metan Azaltımı" bağımsız ve merkezi birer öncelik maddesi olarak dahil edilmiştir.

Bu gerekçelerle; TBMM bünyesinde bir Araştırma Komisyonu kurularak, iklim krizinin halk sağlığına etkilerini değerlendirmek ve ekolojik bir sistem dönüşümünü planlamak amacıyla "İklim Krizinin Halk Sağlığına Etkileri ve Mücadele Stratejileri" konulu bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulması için gereğini arz ederiz.

223 SAYILI ARAŞTIRMA ÖNERGESİ İMZA ÇİZELGESİ

1	UZAY KARADO	Sivas MV	
2	Metin İLHAN	Kocaeli Mv.	
3	Suat Özçağdaş	İstanbul MV	
4	Hasan ÖZTÜRK	Bursa MV	
5	Sayit Teron	Ordu MV	
6	A. Turcay ÖZKAN	İzmir MV.	
7	Av. Dr. M. Serdar SARIKAYA	Diyarbakır	
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			

T.B.M.M. YENİ PARTİ GRUP BAŞKANLIĞI 2026